

PETROZSÉNY és VIDÉKE

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI és VEGYES TARTALMU HETILAP. — MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL.

A lap előfizetési ára:

Egy negyedévre . . . 2 kor.
Fél évre . . . 4

Egészévre . . . 8 kor.
Egyes szám ára . . . 20 fil.

A lap szellemi részét illető közlemények a „Petrozsény és Vidéke” szerkesztőségéhez; az előfizetések pedig a kiadóhivatalhoz küldendők.
Hirdetések, valamint nyiltéri közlemények mérsékelt áron számíttatnak.

„Nagymagyarország.”

(Könyvismertetés.)

A napi lapok hireinek tömegében könnyen elkerüli figyelmünket még a legfontosabb esemény is; vagy ha észrevettük, nincs meg a gondolkodásnak ama higgadtsága, hogy jelentőségét kellően mérlegeljük. Csak a napokban jelent meg a könyvpiacon egy munka, mely Magyarország minden lakójára első fontosságu. Minden lépés mely az állam megszilárdulására s jövőjének biztosítására irányul, első sorban kell, hogy érdekeljen mindnyájunkat. Valamint a mult év végén felhívtuk a figyelmet Br. Bánffy „A magyar nemzetiségi politika” című füzetére; ugy nem mulaszthatjuk el ismertetését Hoitsy Pál: „Nagymagyarország” című korszakos munkájának.

E könyv a mult tapasztalatai — története — alapján elénkbe tárja Magyarország vagyis a magyarság jövőjének történetét. Egy nemzet történetét lakóhelyének természeti viszonyai s a nemzet karaktere jelölik ki. Egyes ember akarata — bár mily nagy talentum legyen is az illető a történelem menetét meg nem akaszthatja, irányát meg nem változtathatja. A nemzetekben rejlő értelmi és erkölcsi kválitások összeségétől függ, hogy megtudja-e oldani azon feladatokat melyek az adott természeti viszonyoknál fogva reá hárulnak.

Hoitsy, a természettudós szemével és ítéletével vizsgálja Magyarország régi lakóinak történetét s bizonyítja, hogy mig Europa többi területén a lakosság fái jellege állandó, addig Magyarország mai földjén minden nép csak ideig-óráig tarthatja

meg uralmát, egész addig mig a magyarok hatalmuk alá nem kerítik.

Az itt lakott népek folyton változtak, de történetünk ugyan az maradt, a mennyiben vagy védekeznők, vagy hódítók kellett, hogy magokat itt föntarthassák, de állandó hazát itt egyikük sem alkothatott pedig vitézségöknél fogva más föld területén végleg megtelepedhettek mint például a Gallok Franciaországban.

Ennek okát a földben, az országban kell keresnünk, mert Magyarországon visznek át a nagy hadi utak, sőt annak csomópontja is itt fekszik a Duna-Tisza között.

Természetes tehát, hogy azokban az időkben midőn a hatalmi súlypont még nem a nyugoti országokra esett, itt, ezen a földön kellett eldönteni az Európa birtokáért vívott háborukat és csatákat. Államok alakulásánál, nemzetek fejlődésénél a geologia első rendű tényező. A vízváltások korlátokat huznak a népek természetes érintkezésének útjába. Azok a népek, melyek közös vízmedence területén laknak: összetartanak, egymáshoz huznak; azok a népek ellenben, melyek között vízváltások képezik a határt: idegenek gyanánt tekintik egymást. Még a rokon származásukat és rokonszavakat is elidegenítik egymástól a közbe eső magas hegyek s még az idegen származásukat is egyesíti a közös vízmeder. Mintha a folyók képeznék azokat az idegszállakat, melyek a népek szeretetét és sympáthiáit közvetítik s mintha a szeretet is meghűlné, mire a hegyek hideg magaslataira fölér. Tehát Magyarország területén nehezebb volt államot alapítani, mint máshol s egész a magyarok bejöveteleig tönkre ment ezen vállal-

kozáson minden nép. Az elmondott igazságok érvényesülnek a magyarság történetében is. Az ország földrajzi fekvéséből és vízrajzi kialakulásából folyik, hogy azonnal megjelennek határainkon a hódítók, mihelyt a nemzet gyenge. A Duna felső folyásánál a németek kezdettől fogva minden századon át hódítási vágygyal törnek be országunkba; de ebből folyik az is, hogy királyaink azonnal hódítani vágnak, mihelyt van hozzá erejük.

Szent László Horvátországot, Kálmán Dalmáciát s a partjaikon elhuzódó tengert szerzi meg Magyarországnak, Imre király Szerbiát s IV Béla és István az egész Balkán félszigetet Boszniával együtt Magyarország hűbéresévé teszi.

Nagy Lajos egy imponáló birodalmat alapít. Hunyadi Mátyás pedig az ország nyugati kapuján is kitör s elfoglalja az osztrák tartományokat. Állandóan érvényesül a törvény, hogy az ország urának folyton kell hadakoznia, ha gyöngye őt akarják meghódítani, ha erős pedig ő hódít. A történelem arról tanuskodik, hogy ezt az országot csak egységes nemzet bírhatja. Ennek az egységes vízmedencének területén, a hol hiányoznak, a természetes elválasztó határok, egységesnek kell lenni a hatalomnak is.

A természettörvényei pedig nem máról-holnapra valók s így meg lehet mondani, hogy minő lesz a magyarság fejlődése ezen a földön, megmutatja azt az ország földrajzi helyzete a történelem tanulságainak alapján.

Azon okok, melyek arra birták őseinket, hogy minden kínálkozó alkalommal hódítólag lépjenek fel a Balkánon, érvényesülni fognak a jövődő nemzedékek életében is. Egész bizonyosra vehetjük,

„Petrozsény és Vidéke” tárczája.

A mit nem kellene tennünk.

Intés hölgyek számára. (Németből)
(Folytatás.)

Oh az a társadalom szentesített „erkölce”. Állítjuk, hogy sok elvetni valót helyesel, és nagyon sok megbocsátható mit elítél. Például ha egy leány, ki egy szegényebb férfit szeret, egy gazdagabbat választ, kit tulajdonképpen ki nem állhat, rá mondhatjuk, hogy eladta magát a legtöbbet ígérőnek. De a társadalom nagyon enyhe ilyen jellemhibák megítélésében.

Ha csak férjhez ment! Az esküvő a végjelenet mely mindentől felment: számításról, álnokságtól kacérságtól! A házasságot tekintik egyedül a nő céljának, hisz „a cél szentesíti az eszközöket.”

De ki érdeklődik egyáltalán egy nő lény jelleme iránt, ki törődik véleményével s avval, hogy tulajdonképpen mivel érdemli meg ítéletét? Csak attól függ, hogy letévedt-e valaha az erény útjáról — s az erény csak egy értelemben vehető —, hogy a férfiakkal szemben mindig kifogástalanul viselkedett-e?! Ha e tekintetben csak a legkevesebbet is fennakad, akkor már az elítéltek padjára kerül, bármily derék és jó legyen is más tekintetben.

Egy kis rosszindulattal megemlíthetnők Lessing meséjét „A furiák”-ról:

*) Mult számunkban ezen szó „Németből” tévedésből kimaradt.

„Az én furiáim,” mondá Plutó az istenek küldöncének: „öregsenek és elpusztulnak. Ujak kellene. Eredj Merkur és keress ki a felvilágon, három alkalmas női személyt.

Merkur elment.

Ezután nemskára mondá Juno: „Mit gondolsz Iris lehetne-e a halandok között két-három tökéletesen szigorú és tiszta erkölcsi leányt találni? Hanem értsd meg, tökéletesen éretneseket. Hogy Cytherét boszanthassuk, ki avval dicsekszik, hogy az egész női nemet meghódította. Menj és teremtsd elé őket bárhol is.” Iris elment.

A föld minden zeg-zugát át kereste kutatta Iris! És mégis hiába. Egyedül jött vissza, mire Juno felkiáltott: „Lehetséges-e? Oh tisztaság? Oh erény!”

„Istennő!” Mondá Iris „ugyan hozhattam volna három tökéletesen szigorú és tiszta erkölcsi leányt; kik közül egyik sem mosolygott férfire soha; kik a szerelem legkisebb csiráját is elfojtották szíveikben; hanem fájdalom későn jöttem.”

„Későn?” mondá Juno „Hogyan?”

„Mert Merkur elvitte őket Pluto számára.”

Pluto számára? És minek kellene Plutónak ezen éretnesek?

„Furiáknak.”

Lessing is az ő korba helyezte e meséjét ma napság már bizonyosan egész másként van. Iris ezer és ezer éretnes leányt és asszonyt találhatna, kik semmi esetre sem volnának alkalmasak furiáknak.

Hanem ha egy éretnes nő furia — mi még mindig előfordul — ha férjét boszantja, cselédeivel rosszul bánik, környezete életét pokollá teszi, megtagadják-e tőle a tisztelhetet a társadalomban? Oda kerül-e az

elítéltek padjára, mint az a másik ki egy hibát követett el mire szíve vitte rá, s mivel jó hírnevét megrontotta?

Oh nem! Olyan büszkén emelgetheti fejét amint csak akarja: „Nem lehet róla semmi rosszat mondani.” Igazi „beestíletes asszony”.

Hanem ha a nő hazudik és rágalmaz, ha családban meghasonlást idéz elő, ha intrikál és csizakodik, ha keményszívű és fűsvény, ha szíven fejen erős zarak vannak, s ha a szegényektől sajnálja a kenyeret is, ha gyermekeit elhanyagolja, ha kötelességeit nem teljesíti és szívtelen is — a mig szigoruan erkölcsös marad nem kell félnie a társadalom tartozkodásától. Jellemhibáért nem vetnek meg senkit!

Itt nem jut eszébe senkinek sem az erény értékét megbecsülni. Csak avval törődnek, hogy az uralkodó fészkes erkölcsiséget követi-e?

Olyan különös érdem-e az, ha a nő ki fiatal korában szerelmi házasságot köt, ki férje tartós szeretetét bírja, békés boldogságot élvezve nem vágyik tiltott dolgok után? Joggal tehetnének akkor azok is, kik egész életükben gazdagon terített asztalok mellett ülve dicsekednének, hogy soha életükben egy kis darab kenyeret sem loptak!

Hány leány s asszony van, kik elmondhatnák, hogy nekik teljes lehetetlenség lett volna az erény útjáról csak egy lépéssnyire is letévedni. Meg voltak oltalmazva mert a család védelmében állottak, veszedelem nem közelíthette meg őket, senki szemét nem gyönyörkedteték nem tetszettek senkinek s nem kellett magukat forró támadás ellen védeniük. Hisz annyi ilyen meg nem kísért lény van. Hanem a legszigorubb és legkérelhetetlenebb ítéletek olyan női lényektől erednek kiknek szörnyen könnyű volt nem ingadozni.

hogy a hatalom súlypontja Budapestre fog áthelyezkedni önmagától a kettős monarchia fenállása esetén is, s az uralkodó nem akarva is ide fogja áttenni állandó székhelyét s ha egyszer itt lakik Magyarországon a magyar király — mint a hogy itt lakott Zsigmond, a ki a mellett német császár is volt, — nemzetivé fog válni ő maga is, családja is s erősebb, hatalmasabb fog lenni a nemzet egysége. Ezt az egységessé, kiterjedté s hatalmossá leendő hazát nevezi Hoitsy Nagymagyarországnak. Hatalmasabb államnak festi mint a minő volt Mátyás király alatt. Mert nincs Európában egyetlen egy ország sem, mely fekvésénél fogva alkalmasabb lenne arra, hogy a nemzetet, melynek tulajdonát képezi, nagygyá, hatalmassá tegye. Hogy e nagy, hatalmas Magyarország miért nem alakult meg eddig, azt is meggyőző történelmi igazságokkal magyarázza.

Hogy pedig megállhassuk helyünket Európa központján s előkészítsük nemzetünket a jövőre dicső nagy napokra, Hoitsy elsorolja azon feladatokat, melyeket a magyar nemzetnek meg kell oldania, politikai feladatok elsejé vissza szerezni teljes állami függetlenségünket. A politikai kérdések azonban megoldodnak jobbra maguktól, a kultura feladatait azonban, előre megfontolt helyes elvek szerint, nagyszorgalommal és buzgósággal kell előkészíteni. Meg kell változtatni az iskoláztatás egész rendszerét a népiskolától kezdve fel az egyetemig. Az élet és a mai iskola nem értik egymást. A magyar gyakorlatias faj. Minden iskolájának szelleme pedig kizárólag elméleti. Egész iskolai rendszerünket, tanterveinket és tankönyveinket a némettől vettük át. Ezért van, hogy a magyarszülő nincs megelégedve az iskolával s a tanítók tanítványokkal. Már a népiskolától kezdve a természettudományok tanítására kell fektetni az egész oktatást.

Nagy feladatokat kell teljesítenünk a nemzet vagyonsodása érdekében is.

Helyre kell állítanunk az 1868 XII. t.-ez. rendelkezését a magyar hadsereg tekintetében, a magyar hadsapatokban csak magyar honos tisztek szolgálhassanak s azokban a szolgálati nyelv kizárólag magyar legyen, csak ilyen hadsereggel lehet nagy nemzeti feladatokat megvalósítani. Hoitsy fejtegetései gyönyörűek, minden magyar lelket magával ragad, mindenki esodálattal és lelkesedéssel tekint a Nagymagyarországra, melyet élénkbe fest. Magyar hatalom a dinári alpesek vízvázstájáig, beleértve Dalmácia, Bosznia és Szerbia

területét. Magyar hatalom a Balkán hegység vízvázstájáig, beleértve Bulgáriát s az aldunai vidéket egészen a Feketetengerig. Ez Hoitsy Nagymagyarországa. Hogy e szép álom már a közeljövőben megvalosuljon olvassuk el mindnyájan Hoitsy könyvét s ifjú lelkesedéssel törekedjünk az abban kijelölt uton haladva a nagy és magasztos cél elérésére mindent megtenni

KÜLÖNFÉLÉK.

Kapcza Gyula Hunyadvármegye nyugalmazott főjegyzője, ki huzamos ideig volt a petrozsényi járás főszolgabírája is s mint ilyen népszerűsége által általános közszertet és közbecsülést vívott ki magának meghalt. Járásunkban mindenki részvételt és kegyelettel veszi ajkára nevét. Határszélünkön, ezen a déli örölmáson valóságos missiót teljesített. Tény és igaz, hogy abban az időben, midőn járásunk élére állították, a közbizalom a legnehezebb pozícióra küldte. Sok mindennek volt ő a megteremtője. Petrozsényi főszolgabíró volt akkor is midőn érdemei elismerésül a megyei főjegyzői tisztséggel bízták meg. A szomorodott család a következő gyászjelentést adta ki: Özv. Kapcza Gyuláné szül. Nagy Clotild saját, valamint gyermekei: Kapcza Ilona, Páni férj. János Ferenczné, Margit és Gyula, továbbá veje János Ferenc szolgabíró, ugyiszintén sógora, illetve sógorai: székelyudvarhelyi Kapcza József kir. aljárásbíró és családja, lozsdai Zudor László és családja, Zudor Zsuzsa és Róza, és a távolabbi rokonok nevében mely megszorodott szívvel jelenti, hogy a felejthetlen férj, atya, após és testvér Székelyudvarhelyi Kapcza Gyula hunyadvármegye nyug. főjegyzője és ügyvéd életének 56-ik, boldog házasságának 29-ik évben f. év és hó 19-ikén délután fél 2 órakor szélhűdés következtében rövid szenvedés után elhunyt. A drága halott hült tetemei f. hó 21-én d. u. 3 órakor fognak a gyászházba a helybeli róm. kath. sírkertben örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő áldozat f. hó 22-én d. e. 10 órakor fog a helybeli róm. kath. templomban az Egek urának bemutatni. Béke lengjen porai felett! Maros-Hyén, 1903. évi január 19-én.

— **A megboldogult Dr. Schulek Jenőnéről Eperjesen,** a hol ő, még nem is egy éve, a férje szülei aranyemlékjének lélekemelő családi ünnepén férjével és gyermekeivel együtt még teljes örömben és boldogan részt vett, most a megrendítő gyászeset alkalmából a következőképen emlékeznek meg az „Eperjesi Lapok”:

* **Gyászeset.** Ez év jan. hó 7-ikén esti 11 órakor hunyt el Petrozsényben dr. *Schulek Jenőné* szül. *Walther Ilona*, életének 34-ik és boldog házasságának 13-ik évében. Temetése jan. 10-ikén d. e. 10 órakor ment végbe az ág. hitv. ev. egyház szertartása szerint. Az elhunytban egy ritka nemeslelkű nő, hitves, anya és rokon szállott az enyhítendő hant alá. Az anyyra példás, nagy, családi körnek egy bensőleg szeretett, drága lényezeme tört ki és hullott a porba. Társadalmunkat a szo-

mor gyászeset közelebről érinti, mert az elhunytban *Schulek Gusztáv* nyug. jogtanár és neje kedves és forrón szeretett menyüket gyászolják.

— **Halálozás.** Fogarasi Lászlav Zoltánné született Horváthy Otília élete 29-ik és boldog házasságának alig 10-ik hónapjában, pár óráig tartó, kínos szenvedés után Pujon jobbletre szenderült.

— **A Petrozsényi mav. állomás felvigyázók** kara folyó évi február hó 2-án (hétfőn) a Salgótarjáni bányatársulati vendéglő (Hercz) összes termeiben zártkörű szavaltat, monolog és farsangi bohóságokkal egybekötött táncvigalmat rendez. Legkésőbbi indulási idő este 8 órakor, megérkezés a kedélyhangulattól függ. Belépti-díj: Személyjegy 1 kor. 20 fl., Családjegy 2 kor. 40 fillér. Kérnek a hölgyek minél egyszerűbben megjelenni. Jelszó: Mulasunk jól! Elhők: Solymossy Imre. Pénztárnok: Ádam Miklós. Ellenőrök Moldoványi György Ungvári Kálmán. Rendezők: Ujváry Imre, Halmos Ödön, Csabai Dezső, Miskolci Ernő, Babos Imre, Pfingstgraf Viktor, Ember Zoltán, Dávid Dezső. Menetrend. Az utaz. közönség mihez tartása céljából: rövid kivonat a 25 sz. utasításból. 1 §. A hölgyek kérnek, hogy mindennek előtt vigyázzanak a szíveikre, nehogy útközben baleset érje. 2 §. Az utaz. közönség büntetés terhe mellett kötelesek arra ügyelni, hogy a hölgyek közül ne késsék le senki, egy vonatról se. Rendezőség. Műsor: I. Nocturno. Fuvola és hegedő soló Quintett kísérettel. Bähr F.-től Demeter Lajos és Sandner urak által, kísérik: Hög, Oppert, Irena, Ott és Duffek urak. II. A fekete kutya. Irta: Carai. Szavaltja: Kekel Emma k. a. III. Fuvola soló Quintett kísérettel. Papp V.-től. Demeter Lajos ur által. IV. Volapük nyelv. Vigmonolog előadja: Miskolci Ernő. V. Csikos fájdalma. Hegedű soló Quintett kísérettel Lányi E.-től Sandner ur által.

VI. Koldus ének. Irta: Arany János. Előadja Ember Zoltán. VII. Citera soló. Kubata Ludmilla k. a. által. VIII. Hajótörés. Komoly monolog. Előadja: Dávid Dezső. Csárdás. Ennek a farsangi meghívónak sok érdekes pontja van. Megfelel a szezonnak.

— **„A Salgótarjáni Köszénbánya** Részvény-Társulat Altszti Kara f. hó 31-én a társulati vendéglő összes termeiben a „Petrozsény és Vidéke” kiadói költségeinek fedezésére zártkörű táncvigalmat rendez. Belépti-díj: személyjegy 2 korona, családjegy 3 korona. Az ötven tagu rendezőség élén Henrich Viktor főmérnök áll. A meghívók most vannak szétküldés alatt. E multság a farsang egyik legjobb vigalmának ígérkezik, miért is ezennel felhívjuk az i. t. közönség figyelmét.”

— **Népesedési mozgalom.** Petrozsényi nagyközségben az 1902. év folyamán született 311 gyermek, meghalt 225 egyén. A szaporodás tehát 86 s így Petrozsény lakossága több mint 8000. Házasság kötött 96.

— **Színészet.** Micsey F. György színigazgató, ki nek jöhírű társulatáról az összes erdélyi lapok mindenütt dicsérettel emlékeztek meg, Petrozsényi közönségének egy néhány élvezetes estét igyekszik szerezni. Mint a hogy az az előleges színi jelentésben is jelezve volt, a színműirodalom legújabb és legkedveltebb termékeit fogja bemutatni f. évi január hó 26-dikától kezdődőleg

Honnan tudják ők azt hogy más körülmények között hogyan tudták volna helyüket megállani? Ha egyedül és védelem nélkül lettek volna a világba kitaszítva forrón vágyva szeretet után, szomjazva a boldogságot, s azon égető kívánsággal, bár volna valaki kihez elhagyatottságukban hozzásimulhatnának! És hallottak volna reszkető ajakkal sugdósolt édes, hízgelő szavakat s nem lett volna közelükben szigora mama, ki visszarántotta volna őket a feléjük kinyújtott karokból.

Vajjon akkor fehér erénykötösük, mi oly szigoruakká, kegyetlenekké teszi őket, nem e kapott volna egy két foltot, peccsétet?

Csak a ki a viharban is megállotta helyét mondhatja jogosan, hogy a kormányrudat nem ejti ki kezéből soha. Csak az a leány ki megtartotta a lilomszálat örízetlenül és szabadon haladva a kísértések és veszedelmek között, csak az az asszony ki forró szemvédelemtől ostromolva erős küzdelemben is megtartotta lútségét, csak e kipróbáltaknak kik helyt álltak volna szabad követ emelnie a gyengébbekre, legyőzöttekre. Csak nekik volna joguk mellüket büszkén kifeszítve teljes elégteliséggel mondani: „Uram, halát adok neked, hogy nem vagyok olyan mint ezek”.

Hanem mindig ők a legjóságosabb bírók. Ők ismerik az életet. Tudják, hogy az élet hullamai milyen körülmények közé vethetnek. Mert ők tapasztalták, szelíden megboesátanak. Minél többet tanulnak gondolkozni a nők annál elővigyázóbbak és igazságosabbak lesznek

ítéleteikben is egymásról. Hanem a gondatlan kicsiny-szívtűket gyakran kellene arra emlékeztetni, hogy a hazugságokat s rágalmat tovább adniok nem kell, s ne akarják multságaiukat a más kárán megszerezni. Csak többeknek kellene bátorságot venniük, hogy a pletyka kuforrását kutassák a tea és kávéfőzőségeken keresztül addig, honnan eredetét vette, hadd tanuljanak meg a hölgyek is szavaikért helyt állani, s tudják meg, hogy felelősek azért ha a más jó hírnevét bemoeskolják.

Fordította: **Rosehnal Anna.**

A tárcza versben.

Társadalmi hölgyek,
Kivált hogyha csanyák
S nincs már udvarlójuk,
Férjük meg a klubban
Érzi magát jobban,
Maguk holtra unják.
Élesztől aztán
Pletykát szönek, fonnak
Rovására más szebb
Leánynak, asszonynak.
Ki pedig pletykás nők
Veje, férje, apja,
A szájbetegséget
Maga is elkapja —

S a mit otthon gyártott
Kaján asszony népség,
Azt világgá vinni,
Ez dehoggy is késnek.
Jaj ha ilyen bunda
Céltáblája lettünk!
Egész világ suttyog
Köröttünk, mögöttünk.

*

Igy van ez az úri
Közép társaságban.
De tán magasabban
Nemesebb világ van?
Ördögöt van!! . . Ott is
Örök pletyka járja.
Tronokig fölesapkod
Utálatos árja.
Női tisztaságnak,
Férfi becsületnek,
Békés, boldog, rejtett
Családi életnek
Léha gonosz nyelvek
Ott is gáncsol vetnek.

K.

a Wagner-féle szálloda nagytermében. Hétfőn (26-án) Rajna Ferencz operettje mint újdonság: „Az asszonyregiment” 3 felvonásban. — kedden január hó 27-en: „San-toy” operett. — szerdán, január 28-án: Böldi Izor-nak nagy operettje „Katalin vagy a czárnó kegyence” — esütörtökön, január hó 29-én Mieseyné Bácskay Julesa felléptével: „Sviahok”. — szombaton, január 31-én Faragó Jenő kitűnő operettje: „Casanova”. Az anyagi áldozatot nem kimélő igazgatot s az általa előadandó újdonságokat e helyen is figyelmébe ajánljuk olvasó közönségünknek.

— Az 1866-ik évben elesettek emlékére a Szászvárosi házi ezred parancsnoksága az ottani laktanya udvarán emlékoszlopot szándékozik emelni. A esatateren elhunyt néhai kartársak iránt megnyilvánult kegyelet nemcsak Szászváros és vidékét, hanem melegen lepte meg az egész megye közönségét. Egy bizonyítvány arra nézve, hogy derék elődöknek milyenek az utódai. Ezek a nemesen gondolkozó utódok, az ezen ezredra fordítandó összeg gyarapítása végett az ezred zenekarával 25-én (vasárnap) a „Transilvania” nagytermében hangversenyt rendeznek terített asztalok mellett.

— **Életveszélyes kőbánya.** Többször említettük már, hogy a Petrozsénytől Petrilla felé vezető út mentén megnyitott kőbányák közbiztonsági szempontból az arra járó-kelőknek nem kis gondot okoznak. Mit is törődnek a vállalkozó egy közönséges halandó életével, mikor az illetékes előjáróság nem akarja, vagy nem meri az ilyen vállalkozóval szemben oly erélyvel éreztetni a törvény szigorát, hogy jövőre elmenjen a kedve attól, hogy kellő jelzés nélkül robbantson, és ellenőrzés nélkül gurítsa a magasból az utra nehezedő hegyoldallról a kibányászott követ és törmelékét.

— **Esküdtbírósg Déván.** A) A rendes esküdték: Beresián Lőrincz magánzó, Szászváros. Ulrich Márton községi I. bíró Piskitelep. Varga Sándor, városgazda Szászváros. Nuszbaum Herman. sörraktár kezelő Déva. Varajti Boldizsár, építőmester Déva. Megyaszai István, keresmáros Szászváros. Zsuzas Sámuel, sütőmester Déva. Issekutz Gergely magánzó Déva. Viki József, földbirtokos Haró. Beregszászi István, költőgyártó Szászváros. Mirese Péter, szatócs Déva. Göntzi Sándor, asztalos Szászváros. Gombos Gyula, szíjgyártó Szászváros. Dahinten Adolf, borkereskedő Szászváros. Ötvös József, asztalos Déva. Zeiler Vilmos, kereskedő Déva. Kádor György, timár Szászváros. Gergely Tamás, magánzó Déva. Vágner Frigyes, téglagyáros Szászváros. Opinkás Miklós, mészáros Szászváros. Szentner Nándor vendéglős Szászváros. Viedman Frigyes, kereskedő Szászváros. Imre Károly, városi díjnos Szászváros. Radács Miklós, vendéglős Piskitelep. Véber Frigyes, földbirtokos Szászváros. Mihalovits Antal, megyei írnok Déva. Zára Mihály, háztulajdonos Déva. Deil Ferencz, esztergályos Déva. Melitska János, vendéglős Szászváros. Müller Vilmos, fodrász Szászváros.

B) A helyettes esküdték: Vitán László, pénzügyi ügyvivő Déva. Csűrös Antal, vár. főjegyző Déva. Felber Vilmos, p. ü. ig. számellenőr Déva. Istváni Sándor, magánzó Déva. David József, vár. pénztáros Déva. Ajvaiz Márton, magánzó Déva. Balog Gyula, kereskedő Déva. Farkas Gergely, városi végrehajtó Déva. Kátay Péter korházi ellenőr Déva. Dr. Wilt György kir. segéd tanfelügyelő Déva.

— **A vulkáni körjegyzőség kettéválasztása.** Hunyadvármegye alispánja ebben az ügyben múlt évi 20679 szám alatt Hunyadvármegye törvényhatóságának a következő véghatározatát közli: A vulkáni körjegyzőséghez tartozó községek képviselőtestületeinek f. évi október hó 28-iki közgyűlésében hozott azon határozata, melyszerint a vulkáni körjegyzőség községeiből, két körjegyzőség alakíttassék és pedig a lupényi körjegyzőség Lupény székhellyel, Lupény F.-Barbateny, Hob.-F. Uríkány és Kimpulujnyág községekből valamint a vulkáni körjegyzőség: Vulkán székhellyel, Vulkán, Korójesd és Paroseny községekből, továbbá, hogy a lupényi körjegyzőség illetményei: 800 kor. törzsfizetés, 400 kor. lakbér, 400 kor. iroda helyiségbér 100 kor. utatartalány, 250 kor. irodaátalány 150 kor. fűtés és világítási atalány, össze sen 2100 kor.-ban. A vulkáni körjegyzőség illetményei: 800 kor. törzsfizetés, 500 kor. lakbér, 150 kor. irodaátalány, 500 kor. iroktartási atalány és 25 kor. fűtés és világítási atalány összesen 1975 kor. összegben állapíttassék meg — jövőhagyatik.

Egyidejűleg utasították a vármegye alispánja, hogy az 1886 évi XXII. t.-cz. 67 §-a alapján a székhelyek és a fizetések hozzájárulási mérvének megállapítása iránt saját hatáskörében határozzon. Miről a vármegye alispánja és a petrozsényi járás főszolgabírája, továbbá szabályszerű eljárás végett értesítettek. Hunyadvármegye törvényhatósági bizottságának Déván, 1902 évi december hó 20-án tartott rendkívüli közgyűléséből.

— **Pénzhamisítók a határszélen.** A mennyiben Lupény község előjáróság sürgönyileg azt jelenti, hogy a f. hó 23-án leirtottatott gyanus alaknál két pénzhamisító gépet is találtak, ez arra enged következtetni, hogy itt ezen a határszéli végponton, vagy készült egy szervezett banda letelepedni s ez esetben a derék előjáróságnak sikerült annak elejét venni, vagy pedig nagy ügyességgel már rég üzik bűnös cselekményeiket, mire nézve bővebb részleteket csak a minden irányban megindított vizsgálat után közölhetünk. Találtak náluk 50–60 drb. egy- és ötkoronást. Az elfogottak olasz származásúak.

— **Vigyázatatlanságnak esett áldozatul** 21-én Kasziba János munkás Vulkánban a s. t.-bányatársulati szénosztályozónál. A teli csillét nem az álványkocsira, hanem a felvonó üresosztályu vágányára tolta; a csille lezuhant s Kaszibát magával ragadta a mélységbe. Élve szállították ugyan a petrozsényi bányakorházba, de 22-én reggel a vigyázatatlanság okozta baleset által nyert súlyos sérülések következtében kiszenvedett.

— **Véletlen baleset.** Csizsér Sándor és Ruzs János bányászok fűtőpérszve, vígan folytatták, mint minden nap 21-én is megszokott munkájukat, tolták ki és be az üres és teli csilleket a salgótarjánai b. társulati Petrillai Deakbányában. E nap délutánjánál 5 órájkor azonban egy véletlen baleset megzavarta a munkájukat, Csizsér Sándor áldozata is lett. A Ruzs János csilleje oly szerencsétlenül zökkengette ki a Csizsérét hogy az Csizsérnek fejét a támfalhoz nyomta s szörnnyet halt.

Szemenszedett pletykák.

Takarékpénztári vacsora. — A szabványrendőr. — Az ügyi gratuláció.

Ugy hírlik, hogy a petrozsényi takarékpénztár részvénytársaság azon örvendetes alkalomból hogy egy éves fennállása óta sem pénzben sem directorban hiány nem mutatkozott; az intézet iránti bizalom és önterjedelmük növelésére pezsgős vacsorát rendez.

Ezen eszme az igazgatók idült gyomorhurutban nem leledző részénél élénk örömet idézett elő. Egy egész évi, rideg kamatszámokkal való foglalkozás a kedélyt fásulttá teszi: helyénvaló tehát, hogy a közjóért fáradozó igazgató urak elernyedt idegzetüket pezsgős vacsorán kellőképen felélénkítsék. A felügyelő bizottság az igazgatóságnak ezen regeneráló akcióját mindenben magáévá tette, a pezsgős vacsorán való activ és intensív munkálkodását bejelentette. Elhatározatot, hogy a vacsorán való helybeosztás, étel és ital előirányzat a jegyzett részvények arányában történik. Ezen, kettős könyvvezetői szempontból is helyes és igazságos prelimináré csak annyiban nem nyugszik helyes bázison; amennyiben a legnagyobb részvényes rendszerint a legkisebb étvágygyal szokott rendelkezni.

A gyomrok funkcionáló képessége a jelzett részvényekkel fordított arányban áll. Minél kevesebb a részvény, annál jobb a gyomor. Ilyformán sokkal célszerűbb volna a bankvacsorát a részvénytelen, részvétet érdemlő hitelkereső egyének részére rendezni. De nemcsak gyomrárszati szempontból hanem jogi szempontból is az adósok azok, a kik a bankvacsorát maguk részére vindicálhatják. Adós nélkül nincs kamat, nincs osztalék, nincs takarékpénztár. A mely napon az adósok kijelentéke (de nem jelentik ki), hogy nem veszik igénybe a takarékpénztárt, az nap meg is bukne a takarékpénztár. A bankvacsorán ezen ely tekintetbe vételével a főhely a legnagyobb adósok jutna, sorrendben adósság arányában következnenek a takarékpénztár többi klensei. Rácionalis üzletfejlesztés mellett sok adós annyira vihetné, hogy adóssága fejében a takaréktól teljes ellátást nyerne. Nemzetgazdasági téren ez volna a legszebb vívmány. A ki legjobban uszik az adósságban annak existenciája mindenképp biztosítva legyen.

Ha léteznek szabványsapka, szabványkocsi miért ne létezhetnek szabványrendőr is. Ezen spezialitás felfedezése a mi magistratusunknak az érdeme és fokozatos fejlesztés mellett a közigazgatás egyszerűsítése körül hozandó újításoknál hivatva van nagy eredményekre. A szabványrendőr úgy keletkezett, hogy midőn nyolcz tagból álló rendőrségünk szerveztetett, azok hivatalból uniformissal láttattak el. Időközben rendőreink tétlenség folytán a szolgálatból egyenként kilépven, megmaradt az uniformisuk. Ezen uniformisok azután pályázat útján új rendőrökre llttettek be. Előképzettség, szolgálati ügyesség mind háttérbe szorult az uniformis irtartalmának pontos ki, illetve betöltése mellett. A jelentkezőknek csupán ruhapróbát kell kiállniok s ha abba beleillenek, rögtön be is csepeennek mindjárt a hivatalba.

Ezen módszer mellett könnyű lesz annak idejében a bírói széket betölteni; viszont nehéz a jegyzőit és pénztárnokit.

Egyik helybeli polgártársunk — kit a gondviselés szép nagy vállalatokkal és még szebb apró gyermekekkel bőven megáldott — újév reggelén sorban és meghatottan fogadta gyermekeinek versben és prózában elmondott újévi köszöntőit. A kis Palkó a sarokban irigyledve hallgatta végig testvéreinek szép kívánságait, mivel őt gratuláció elmondására senki be nem tanította. Kis koponyájának tárházában kutatva, önmagától rájött egy képeskönyvből ismert versre. Örömező szívvel járult a meghatótságtól már könnyező édes apja elé s nemes hévvel szavalt:

„Te otromba viziló,
Ügy-e vízben lakni jó?”

Gambrinus.

CSARNOK.

Dal a szülőföldről.

A szívemben emlék csendül
Messzi földről, idegenből;
Idegenből onnan, onnan
Ahol egykor otthon voltam.

A hol egykor fölsarajdtam,
Honnan végkép elszakadtam,
S hová szívem vissza fáj még
Virul e még az a tájek?

Nyl e virág még a réten?
Nóta zeng-e a környéken?
A zöld erdő ad-e árnyat
A csicsergő madárkákknak?

Hát a város —? hát a népe? —
Ifjuságom száz emléke?
A nagy utcán járva-keelve
Van e még ki rám ismerne?

És visz a vágy sebes szárnyon
És a tájat im bejárom,
S bűja ébred a szívemnek
Engem itt már nem ismernek....

A szívemben emlék csendül
Messzi földről idegenből,
Ezer emlék, csupa bánat.
A szemem is könybe lábad.

A szemem is könybe lábad
És elhagynom ezt a tájat,
S nem maraszt más elmenőben
Csak egy sir a temetőben.

Hornyák Dezső.

Szerkesztői üzenet.

H. M. Petrozsény. Ilyen és hasonló közleményeit mindig szívesen látjuk. Jövő számunk tárczarovatában felhasználjuk. Üdvözljük mint a gárda új tagját.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós.
Kiadótulajdonos: Figuli Antal.

Nevelőnőnek, házvezetőnőnek
vagy kulcsárnőnek ajánlkozok egy
25 éves intelligens nő igen előnyös feltételek mellett. Csim a kiadóhivatalban.

A Boholti ásványviz,

melyet több egyetemi tanár megvizsgált; gyomor-fájás, vérszegénység ellen, továbbá mint étvágygerjesztő a legjobbnak bizonyult. Borral, melynek színét nem változtatja, igen izletes.

Rendkívüli olcsóságánál és kitűnő hatásánál fogva egyetlen egy család asztaláról se hiányozzék.
5 üvegtől kezdve házhoz is szállítatik.

Megrendelhető: 1/2 l és 2 literes palaczkokban,
1/2 l. 14 fill., 1 liter 16 fill., 2 liter 24 fill.

A „DÉVAI TAKARÉKPÉNTÁR”
BOHOLTI GYÓGYFORRÁS KEZELŐSÉGÉNEK
PETROZSÉNYI FÓRAKTÁRÁBAN
Váradi Vilmosnál.

Felhívás.

Az 1899 évi 323/1886. Hunyadvármegyei szabályrendelet alapján a Petrozsényi járásban levő háztulajdonos urakat már több rendben figyelmeztettem arra, hogy tartozó kötelességük a kéményeket minden hónapban seprtetni s az ezért járó díjakat a háztulajdonos uraktól követelhetem. A kéményseprési díjak az alábbi alispáni szabályrendelet szerint vannak kitüntetve; ha esetleg február hó 1-ig ki nem fizetik a hátralékos összeget, kénytelen leszek a járandó díjat végrehajtásilag követelni.

A nagyérdemű közönség tájékozása s mihezartása végett köztudomásra hozom, hogy az érvényben lévő kéményseprési szabályrendelet 5 §-a értelmében a kéményseprési illetéket a háztulajdonos, a kemenczék, csövek, takarékok üzhelyek stb. seprési díját pedig az illető lakos köteles fizetni.

Felkérem tehát az érdekeit háztulajdonosokat és lakókat, hogy az esedékes kéményseprési díjakat, vagy nekem, vagy megbízottaimnak, annál inkább kifizetni sziveskedjenek, mert ellenesethen kénytelenül lennék a hátralékokat az idézett szabályrendelet 7 §-a értelmében való felhajtás végett a tek. I-ső foku iparhatóságnál kimutatni.

Petrozsény, 1903. január hó 10.

Kiváló tisztelettel:

Tutte József
kéményseprő mester.

„4190/99 kig. sz.

Tekintetes körjegyző urnak, Petrozsény. Értesítse ötet, s értesítéséről tegyen jelentést hivatalomhoz, hogy Tutte József kéményseprőnek, közvetlenül alispán urhoz terjesztett kérelmére azon válasz adatott, hogy a kémények sepréseért a háztulajdonos, a kemenczék és csövekért a lakos köteles a seprési díjakat fizetni a fennálló szabályrendelet 5 §-a értelmében. A 7. §-a értelme szerint a hátralékos díjak felhajtását az első foku iparhatóságnál kérelmezheti.

Petrozsény, 1899. jul. 27.

BUDA KÁROLY sk. fszbiró.

„Szám 323 -1886.
alisp.

Hunyadvármegye.

Kéményseprésért járó díjak:

Egyszeri:

1. Egy emeletes ház kéményének seprése 22 kr.
2. Földszintes ház kéményének seprése 17 kr.
3. Egy szoba kemencze csövestől 16 kr.
4. Egy takaréktüzhely seprése 20 kr.
5. Porcelán fűtő seprése 35 kr.

Evi:

6. Egy kémény egyszeri égetése 1 frt.
7. Egy emeletes ház kéményének seprése 2'64. frt.
8. Földszintes ház seprése 2'80 frt.
9. Egy szoba kemenczének csövestől stb. seprése 1'92 frt.
10. Egy takaréktüzhely seprése 2'40 frt.
11. Porcelán fűtő seprése 4'20 frt.

A 7. 8. 9. 10 és 11 pontok alatti seprési díj utólagos negyedévi részletekben is fizethető
A seprési díjakat bárki fizetheti évente és a kéményseprő köteles azt elfogadni.

Déván, 1886. szept. havában.

Barcsay Kálmán sk.
alispán.

Fürdő Petrozsény központján.

A főutezán a RUDER-féle ház udvarában levő épületben berendeztem a legkényesebb kívánalmaknak is megfelelőleg egy fürdőhelyiséget, hol a nap minden szakában meleg és hideg kád-fürdő vehető igénybe személyenkint 50 fillérért.

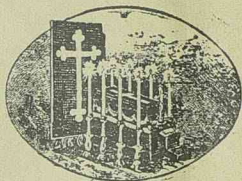
Férfiak délelőtt 7 órától 12-ig és este 7-től 9-ig, a nők pedig déli 12 órától este 7 óráig fürödhetnek.

Jegyek csakis Kräusz József főtéri órászűz letében kaphatók.

Szíves pártfogást kérve vagyok kiváló tisztelettel:

Ujvári Ede

műlakatos.

Sárosy József

Első Temetkezési Vállalat.

Petrozsény

elcállal mindenféle temetéseket **videken is** és pedig a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig.

A „**TEMETKEZÉSI VÁLLALAT**” Petrozsényben raktáron tart dús választékban érc- és fakoporsókat, továbbá finom nicklkoporsókat, sarkop-lágot, mindenféle szemfedeleket, érc-, mű-, és élővirág koszorúkat, szallagokat, viasz- és szurok fáklyákat. Fakoporsók 2 kortól kezdve feljebb, érczkoporsókat gyermekeknek 14 koronától feljebb, nagynak 1 öl nagyságban 70 kortól feljebb 400 koronáig. Diszes öntöttvas sirkeresztet, sirkerítéseket ugyszintén márvány sir-emlékeket.

A „**TEMETKEZÉSI VÁLLALAT**” Petrozsényben

elvallál kápolnák, termek, szobák bevonását gyászszal, hullák elszállítását és hozatalát, szóval minden a temetéshez szükségeltető kel-lékekkel.

A gyászeset megtörténtével, a hozzátartozók bármí módon tett értesítésére — **videkre is** — a lehető legrövidebb idő alatt a vállalat megbizottja tiszteletét teendi a rendelmény átvétele végett és gondoskodik annak gyors és pontos kiviteleről.

„**TEMETKEZÉSI VÁLLALAT**”

Petrozsényben

gyászkelmek és gyászfátyolok nagyraktára.

Gyászruhák hölgyek és urak számára 12 óra alatt elkészíttetnek.

A legesekélyebb rendelménynél is gyors és pontos kiszolgálás biztosított.

Sürgönczim: **Első Temetkezési Vállalat Petrozsény.**

WEISZ TESTVÉREK PETROZSÉNY

Ritka alkalom.

Az előre haladt idény következtében a még raktárunkon levő *finom téli szövetek, flanelek, barhetek* valamint *szőrmedruk, kész kabátok, blousok és téli csipők* bámulatos olcsó árak meg szép választékban kaphatók, ajánljuk a nagyérdemű közönség figyelmébe ez alkalmi ezikeket megtekinteni.

Mennyasszonyi kelengyék a legnagyobb választékban. *Báli ujdonságok: fekete és színes kosztüm* kelmekben mélyen leszállított árakban. *Legujabb díszselymek*, bárszonyok és plusehek. *Vásznak, kretonok, batiszt és szatinok* igen nagy választékban. Igen elegáns kész blouzek már 2 koronától kezdve. *Női schifonok és színes ingek* már 1 koronáért ugyszintén igen olcsó *alsó szoknyák és nadrágok*. *Szintartónak elismert és legjobb minőségű házilag elkészített harisnyák*. Nagy választékban *női jaquetok, paletók, gallérok, jouponok* és egyéb fehérneműk *igen olcsó áron*.

Férfi, fiu és gyermek *téli kabátok és felöltők*, valamint *kész férfi ruhák és gyermek kosztümek* a legdivatósabb szabás és legjobb készíttéssel remeken kiállítva *leszállított árakkal*.

Kalápok legjobbban elismert hazai gyártmányok. *Férfi ingek* selyem, piquet, batiszt, kreton, redős és sima mellűek már 2 koronáért vásárolhatók. A *legjobb gyártmányu férfi és gyermek csizmák* valamint *női-, férfi- és gyermek csipők* nagyraktára hallatlan olcsó árakon. *Valódi teveszőr és legjobb gyártmányu lópokrocsók*. Tunnis asztalterítők 1 kor. 50 fillérért. *Abroszok* nagy és szép választékban 1 koronától. Szőnyegek, linoleum, függönyök, ágyterítők meglepő olcsó árak mellett.

Nagy választék:

Minden stylus után elkészített *szobabutorok* ugyszintén *gyermek kocsik, vaságyak, pamlagok és székek* a legszolidabb kivitelen jutányos áron, tükör és képek remek választékban. *Varrógépek nagyraktára!* Elvünk: Igen olcsó árak mellett nagy forgamat elérhetni.

Alázattal

WEISZ TESTVÉREK.

JELSZAVUNK: NAGY FORGALOM KIS HASZON.

Ny. Figuli Antal gyorsajtóján Petrozsény.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.